

**T.C. NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
TEKİRDAĞ İLİ DEĞERLERİ SEMPOZYUMU**

18 Eylül – 21 Ekim 2010

**MALKARA DEĞERLERİ
SEMPOZYUMU
BİLDİRİLER KİTABI**

**18-19 Eylül 2010
Malkara / Tekirdağ**

BİR RUMELİ FATİHİ GAZİ ÖMER BEY VE MALKARA'DA BULUNAN CAMİ VE TÜRBESİ

Fulya ARSLAN

Tarih Uzmanı

ÖZET

Ne zaman doğduğu bilinmeyen Ömer Bey, güçlü bir aileden gelmektedir. Dedesi Paşayığıt ve babası Turahan Bey'in gölgesinden yol almıştır. Fatih zamanında yaşamış, savaş meydanlarında sayısız kahramanlıklar göstermiş, gözü pek bir kumandandır. Başarılı seferleri ile tarihe iz bırakmıştır. Mora, Atina, Eflak, Bosna, Venedik, Otlukbeli ve Osmanlı-Mısır Savaşları'na katılmıştır.

Gazibey Mahallesi'nde yer alan Gazi Ömer Bey Cami, 1493/1494 yılında yaptırılmıştır. Bu cami, Osmanlıların Rumeli'de yaptıkları camilerin en eskilerindendir ve Osmanlı mimarisinin en karakteristik özelliklerini taşımaktadır. Tek kubbeli, merkezi planlıdır. Minberi orijinal olarak günümüze ulaşmıştır.

Gazi Ömer Bey'in Türbesi, kendi adına yaptırmış olduğu caminin bahçesindedir. Malkara'nın ev sahipliğini yapmaktan onur duyduğu bu yapı, O'nun şanına yakışır sağlamlık ve güzelliğindedir.

ABSTRACT

Omer Bey whose birthday is not known had a strong family. He followed his grandfather and his father. He was a brave commander, living in the times of Sultan Fatih, and behaving heroically in the field. He marked the history with his succesful expeditions. He joined the Morea, Athens, Wallachia, Bosnia, Venice, Otlukbeli and Ottoman-Egypt wars.

Gazi Omer Bey Mosque, placed in Gazibey Street, was made in 1493-1494. It was one of the oldest mosques in Rumelia, and it has the most characteristic feature of Ottoman architecture. It has one dome, and it is central planned(bu mimari bir terim olduğu için doğru olduğundan emin değilim:!). Its mimbar has been reached today as original as it was before.

The tomb of Gazi Ömer Bey is in the garden of the mosque made by him. This building of which Malkara proud to be host, is strong and beatiful enough for his fame.

1- GİRİŞ

Tekirdağ, geçiş yolu üzerinde bulunduğundan dolayı Rumeli'deki tarih sahnesinin önemli bir parçası olmuştur. Tekirdağ'ın Türk tarihi ve kültürü bakımından en zengin ilçelerinden birisi Malkara, tarihini Gazi Ömer Bey Camii ve Türbesi'nden alarak hem Ömer Bey'in kişiliği hem de Ömer Bey Camii ve Türbesi ile en iyi şekilde yansıtmıştır.

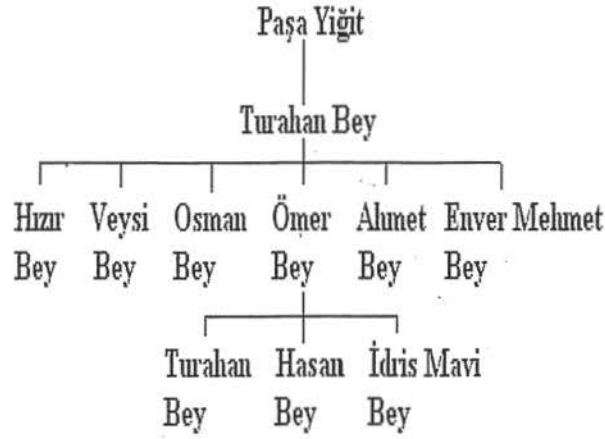
Malkara için tarihi bir önem taşıyan Gazi Ömer Bey'in kişiliği ve aile silsilesi hakkında edinilen bilgilerin tarihi kimliği ortaya konulacak, Malkara'da yaşatılan isminin hangi savaşlar sonrasında ve

hangi esaretler sonucunda bugünlere geldiği belirtilip Fatih Sultan Mehmed ile olan ilişkileri dile getirilecektir.

Bu çalışma kapsamında Gazi Ömer Bey'in güçlü kişiliğinin ve Gazi Ömer Bey Cami ve Türbesi'nin hem tarihine hem de mimari yapısındaki tarihi dokularının günümüze nasıl geldiğine değinilerek Malkara için önemli bir değere nasıl sahip olduğunun üstünde durulacaktır.

2- ÖMER BEY'İN SİLSİLESİ

Gazi Ömer Bey'in şeceresi şöyledir (Uzunçarşılı, 2003):

Malkara'nın kesin olarak Osmanlılara geçmesinden sonra Osmanlı Devleti uyguladığı iskan politikası ile Anadolu'dan getirdiği Yörükleri Malkara ve civarına yerleştirmiştir (Cumhuriyet'in 75. Yılında Malkara, 1998).

Ömer Bey'in dedesi Paşayığit, Saruhan (Aydın) Türkmenlerinin bir kolu olan ve Danişmendoğulları diye anılan göçebe Türkmenlerdendir. Paşayığit, oğlu Turahan ve torunu Ömer Bey ile Malkara ve çevresine yerleşmiş veya yerleştirilmiştir (Badeli, 2006 – Öge, 1986). Paşayığit, Yıldırım Bayezid zamanında Üsküp beyidir. Manisa'dan geldikleri anlaşılmaktadır (Uzunçarşılı, 2003). Akıncı beylerinden olan bu kimsenin adı, bugün linyit kömürleri ile tanınan Paşayığit Köyü'ne verilmiştir.

Ömer Bey'in babası Turahan Bey, Osmanlı tarihinde Turahanlı denilen Mora akıncılarının kumandanı olarak bilinmektedir. Turahan Bey'in adı yanlış olarak 'Turhan' diye zikredilir; oysaki İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Oruç Bey gibi eski kaynakların bir kısmında adının doğru yazıldığını ifade etmiştir. Turahan Bey, Teselya sancakbeyi ve akıncı kumandanıdır. Morava, İzladi ve Yalvaç muharebelerinde Kasım Paşa'nın maiyetindeki Turahan Bey, Kasım Paşa ile arasında ortaya çıkan iletişimsizlikten dolayı Osmanlı ordusu mağlup olmuştur. Kasım Paşa, Turahan Bey'in kendisine yardım etmediğini ileri sürerek bütün kabahati Turahan Bey'e yıkmıştır. Bunun üzerine II. Murat, Turahan'ı Tokat'ta Bedevi Çardak denilen kale burcuna hapsedmiş, fakat Varna Muharebesi nedeniyle affedip kendisine tekrar Mora akıncı beyliğini vermiştir (1444) (Uzunçarşılı, 2003).

Turahan Bey'in vefat tarihi hakkında kesin bir bilgi yoktur. 859 Muharrem / 1455 Ocak tarihle vakfiyesine göre vefatı bu tarihten sonradır. Malkara'da mescit, medrese ve zaviye vakfetmiş ve vakfına oğlu Ömer Bey'i müteveli koymuştur. Diğer oğulları şahitler arasında bulunmaktadır (Sadeddin, 1279).

3- ÖMER BEY (Doğum ? – Ölüm 1503)

Ömer Bey'in kaç tarihinde doğduğu bilinmemektedir. Ömer Bey, Fatih zamanında yaşamış, babası Turahan Bey'in yanında yetişmiş, savaş meydanlarında sayısız kahramanlıklar göstermiş, gözü pek bir kumandandır. Yunanistan ve Mora işlerindeki vukufu ile yalnız bu havalide değil, Eflak ve Bosna'da, Uzun Hasan'ın ve Memlüklerin karşısında babasına layık bir evlat olduğunu göstermiştir (Cumhuriyet'in 75. Yılında Malkara, 1998).

Rumeli ve Anadolu'daki başarılı seferlerin kahramanı olan Ömer Bey, Türk tarihine imzasını atmış önemli komutanlarımızdandır. O'nu diğerlerinden ayıran güçlü zekası ve akıl oyunları ile kaybedilebilecek bir savaşı bile kazanabilmiştir.

3.1.Mora Seferi (1458)

Mora Seferi, Fatih Sultan Mehmed'in önderliğindeki Ömer Bey'in tarih sahnesine çıkmasını sağlamıştır. Bu dönemin Osmanlı padişahı olan Fatih Sultan Mehmed, İstanbul'un fethinden sonra Batıdaki hakimiyeti pekiştirmek, sınırları genişletmek ve Hristiyan birliğini bozmak amacıyla Avrupa üzerine çok sayıda sefer düzenlemiştir (İnal, Eylül 2007).

Mora topraklarına hakim olan ve birbiriyle sürekli düşmanlık içinde bulunan Despot Dimitrios ve Thomas adında iki kardeş bulunmakta idi. Bu iki kardeş, İtalya'ya kaçma teşebbüsünde bulunmuşlardı (Uzunçarşılı, 1983). Arnavut kökenli halk, dört yıl önce Turahan Bey'in emir ve nasihatlerini unutarak tekrar mücadeleye başlamıştı. 1454 yılının kış aylarında, yaşlı Turahan Bey'in oğlu Ömer, Türklerin Bizans tahtında hak iddia ettikleri dönemlerden kalma eski dostu ve müttefiki Dimitrios tarafından yardıma çağrıldığında Mora Yarımadası'nda durum böyle idi (Jorja,). Dimitrios'un güçlü müttefikinin gelmesi ile Arnavutlar geri çekilmek zorunda kaldı.

Mora önemli topraklara sahipti ve Osmanlı Devleti'ne açılan önemli bir yarımadaydı. Vergisini ödememeye başlaması ve çeşitli devletlerle ittifak içinde olması Fatih Sultan Mehmed'i Mora yönünde hareketlendirdi. II. Mehmed, kısa bir süre sonra Turahanoğlu Ömer Bey'in sancakbeyliğini yürüttüğü Teselya'ya geldi. Ömer Bey, Tarsos, Akova, Rupela, Pazenika, Kalavrita ve Leondari önlerinde belirdi ve bu küçük kalelerin hepsini teslim olmaya zorladı. Fatih ise; Muhlion'a, Balyabadra'ya ve Vostitsa'ya saldırdı (Jorja,).

Mora topraklarındaki bu mücadelede Ömer Bey'in kardeşi Ahmed Bey, pusuya düşürülerek esir edildi ve Sparta'ya Dimitrios'un yanına götürüldü. Ahmed Bey, daha sonra serbest bırakıldı (Uzunçarşılı, 2003).

Fatih Sultan Mehmed, müthiş bir direniş sonucunda Kuzey Mora'yı Osmanlı topraklarına katmayı başardı. Güçlü yardımlarından dolayı Ömer Bey'i de mükafatlandırarak Kuzey Mora sancakbeyliğine tayin etti (Temmuz 1458) (Jorja, - Uzunçarşılı, 1983). Güney Mora'yı vergiye bağladı. Şehirlere yeniciler konuldu.

3.2. Atina Seferi

Başarılı Mora seferi sonucunda Atina'daki karışıklıkları haber alan Fatih Sultan Mehmed, Atina'yı da almak istemişti. Bu görevi, Ömer Bey'e verdi. Ömer Bey, uyguladığı istimalet politikası ile şehre teslim olma çağrısında bulundu ve Prens Franko'ya padişahın kendisine Tep ve Boti valiliğini vereceğini bildirip, bu kimseyi razı etmiş, bu kurnazca hareketi ile Atina'yı kan dökmeden zapt etmiştir.

Fatih, Ömer Bey'in bu kansız başarısından çok memnun kalmış, Atina'yı görmeye gelmiştir. Akropol'a çıkarak Partenon'u incelemiş, gözlerini ufuklarda gezdirerek Pire Limanı ile çevrili Atina şehrini seyretmiştir. Çok hoşlanan Fatih, yanındakilere dönerek: "Din ve devlet böyle bir yerin zaptından dolayı Turahan'ın oğluna nasıl müteşekkik olmasın." diyerek iltifatta bulunmuştur. Tarihimizin kahramanları arasına giren Ömer Bey'i Fatih Sultan Mehmet bundan sonra yanından ayırmamıştır (Badeli, 2006).

3.3. Eflak (1462) ve Bosna Seferleri (1463)

Ömer Bey, 1462'de Eflak, 1463'te Bosna seferlerine katılmıştır. XV. asır ortalarında Osmanlıların himayesinde kalan Dan'ın oğlu II. Vladislav, Eflak prensi olarak bulunuyordu. Daha sonra bunun yerine yine Osmanlıların yardımı ile 1456 senesinde Vladislav'ın oğlu Vlad Tepeş yani Cellad Vlad; Macarların şeytan diye adlandırdığı, Osmanlı tarihlerinde Kazıklı Voyvoda denilen ve mücadeleleriyle uzun müddet Osmanlıları meşgul eden ve tebaasına karşı da mezalimiyle meşhur bir prens olmuştur (Uzunçarşılı, 1983).

866 H. (1462 M.) senesi baharında sefere karar verildi (Uzunçarşılı, 1983). Bu esnada Turahan Bey'in oğlu ve Mora'nın eski sancakbeyi Ömer Bey'in komutasındaki sipahiler, ganimet toplamak ve güçlü orduya erzak temin etmek için Karpat Dağları'nın vadilerinde ilerlediler (Jorga,).

Haziran ayında sıcaklar sadece Eflak steplerinde değil, dağların yakınlarında da çekilmez bir hale gelmişti. Osmanlı tarihçisi sıcakları şöyle anlatıyor: "Altı mil yol boyunca bir damla su yoktu ve hava öyle sıcaktı ki, toprak ateş gibi yanıyor, demir sanki mum gibi eriyor ve savaşçıların kalpleri sıcaklardan ve susuzluktan kavruluyordu (Sadeddin, 1279). Eflak'ta bu susuz bölgeye Veziriazam Mahmut Paşa birkaç bin seçkin atlıdan oluşan öncü birliğine komuta etmekle görevlendirildi. Yanına da en cesur sipahilerin komutanı olarak Turahanoğlu Ömer Bey verildi (Jorga,). Ömer Bey, azim ve cesareti sayesinde düşmanı ezmiş, amansız akınları ile Eflaklılara göz açtırmamıştır.

Osmanlı ordusu Eflak'taki hareketine devam ederek Vlad'ı takip etti; Turahan Bey'in oğlu Ömer Bey akıncılarıyla ileri gönderilerek Vlad'ın süvari kuvvetlerini mağlup edip ordugaha döndü ve hizmetine karşılık olarak kendisine Tesalya sancakbeyliği verildi (Uzunçarşılı, 1983).

Ömer Bey, Bosna'nın zaptında da kendini göstermiştir. Düşmanı kovalarken Verbas Nehri'ni yüzerek karşıya geçmesi bütün orduya nümune-i imtisal olmuştur (Hammer, 2010). Örnek ve cesaret timsali ile orduda en iyi yerini almıştır.

3.4. Venedik Seferi (1467)

Venediklilerin Germe Hisarı'nı yapıp içerisine 200 topçu, birçok zırlı ve tüfekli asker yetiştirdiklerini öğrenince Kasım 1462'de komutanlar arasında en gözde olan Turahanoğlu Ömer Bey, İnebahtı (Lepanto) yakınlarındaki bir kaleye saldırdı. Modon civarına da sipahiler yerleştirdi. Bu, Venedik ile savaş anlamına geliyordu (Jorga,).

Turahanoğlu Ömer Bey, düşmanlığını açıkça ilan eden Venedik'in kolonilerine zarar vermek amacı ile Modon/Modan'a geldi ve Modon yakınlarında bulunan Değirmenler Kalesi (Molini/Myloi)'ni ateşe verdi (Jorga,).

872 H. (1467 M.) sonbaharında az kuvvetle düşmanı pusuya düşüren Turahanoğlu Ömer Bey, karşı kuvvetleri bozdu; eline geçirdiği 500 esiri İstanbul'a Fatih'e gönderdi (Uzunçarşılı, 1983).

3.5.Otlukbeli Savaşı ile Gelen Esirlik

Uzun Hasan ile Otlukbeli Muharebesi yapılmadan önce 4 Ağustos 1473'te pişdar kolu kumandanı Has Murad Paşa'nın tedbirsizliği yüzünden Akkoyunlu kuvvetlerine mağlup ve maktul olduğu sırada Ömer Bey esir düşmüştü (Uzunçarşılı, 2003). Yapılan bu ilk çarpışmada zayıf idi. Bunların hepsi de seçme kuvvetlerdi; hatta Turahan-zade Ömer Bey'in rivayetine göre, en güzide Osmanlı askerinin bu suretle elden çıkmasından Uzun Hasan Bey çok memnun kalmış ve büyük ümitlere düşmüştü (Uzunçarşılı, 1983).

Fatih Sultan Mehmed, Bayburt'a sürgün edilen bu çok sevdiği kumandanı birçok esir karşılığında serbest bıraktırmıştır.

3.6.Tekrar Venedik

Ömer Bey, Anadolu'daki esir hayatı sonrasında rotasını tekrar Rumeli'ye çevirerek Rumeli seferlerinin yardımcı meleşti olmuştur. Tekrar Venedik ile karşı karşıya gelmiştir. Ekim 1477'de Kuzey Venedik'e "Kripoli Akını" denilen müthiş bir akın yaptı. Turahan-zade Ömer Bey, Venediklilerin Türk akıncılarının geçmelerine mani olmak üzere İzonza Nehri mansabından itibaren Kerç mevkiine kadar uzatılan geniş hendekleri aşarak karşısına çıkan Venedik generalini sahte bir ricatle pusuya düşürüp mağlup etti (Uzunçarşılı, 1983). Venedik komutanı Girolama Novello ve oğlu hayatlarını yitirdiler (Jorga,). Venedik kuvvetleri hiçbir yerde tutunamayarak darmadağın oldular.

3.7.Osmanlı-Mısır Savaşı (1485)

Ömer Bey, son olarak 1485'te Sadrazam Ali Paşa kumandasındaki kuvvetlerle Osmanlı-Mısır Savaşı'na katılmıştır. Çok çetin olan bu savaşta Osmanlıları sevmeyen Karaman ve Anadolu askerleri savaştan kaçınca, Ali Paşa ile Ömer Bey'in Rumeli askerleri ile savaşa devam edilmiştir. Ömer Bey, sadık, cesur ve mert bir kumandan olduğunu bu savaşta da göstermiştir. Dehşetli bir saldırıya uğrayan kumandan Ali Paşa'yı canla başla korumuştur. İki taraf büyük zayıf vermiş, savaş meydanı cesetlerle dolmuştur. Akşama doğru bitap düşen iki taraf çarpışmayı durdurmuştur. Ömer Bey'in kahramanlığı, Osmanlıları ağır bir yenilgiden kurtarmış, Osmanlı ordusu Toroslara çekilmiştir. Padişah II. Bayezid, kaçan kumandanları ağır bir şekilde cezalandırmıştır (Cumhuriyet'in 75. Yılında Malkara, 1998).

Sicil-i Osmani sahibi Süreyya Bey, Ömer Bey'in bu savaşta kaybolduğunu yazmaktadır. Ancak, Ömer Bey'in Malkara'da yaptırdığı caminin kitabesinin Hicri 900 tarihli olması, Süreyya Bey'in iddiasını tezhîp etmektedir. Ömer Bey'in ölümü ile ilgili kesin bir bilgi yoktur. Bununla birlikte türbesindeki hitabenin H.908 tarihli oluşu, O'nun 1503 yılında vefat ettiğini göstermektedir.

Osmanlı Devleti vakıf medeniyetine büyük önem vermiştir. Ele geçirdiği yerlerdeki halkı haraca bağlamak yerine orayı mimari özellikleri ile donatmıştır. Böylece kalıcılığını simgelemiştir. Ömer Bey, Malkara'da bir camii (Çarşı Camii), bir mescit, bir tekke, Edirne'de bir mescit, Bafı köyünde bir tekke yaptırmıştır. Dimetoka ve Malkara'da bulunan bir değirmen, bir dükkân, bina ve arazi ile Yenişehir ve Tırnaova'nın cizyelerini vakfetmiştir (Öge, 1986). Gazi Ömer Bey'in Malkara'daki

Cami-i Şerif Vakfı, Vakfiye tarihi H.889 (M.1484) tarihini taşımaktadır (Edirne defteri esas ½ sıra 701 vakfiye defteri 743, no:133-29 nakleden Serez, 1993).

Ömer Bey'in oğullarından İdris Mahvi Bey alim, şair değerli bir zattı. Abdurrahman Hatifi'nin nazmettiği "Husrev ve Şirin" ve "Leyla ve Mecnun" isimli farsça teliflerini gayet muvaffakiyetli olarak Türkçe'ye çevirmiştir (Sehi Bey Tezkiresi). Ömer Bey'in diğer oğlu Turahan Bey de 961 H. (1554 M.) tarihinde akıncı kumandanlığı ile İran seferinde bulunmuştur (Uzunçarşılı, 1983).

4- GAZİ ÖMER BEY CAMİİ VE TÜRBEŞİ

Gazi Ömer Bey, güçlü kişiliğini Malkara'daki camii ve türbesini yaptırarak sembolleştirmiştir. Camii ve türbe, Gazibey Mahallesi'nde hal binalarının kuzeyinde yer alır. Mora fatihi Turahan Bey'in oğlu olan Gazi Ömer Bey tarafından 1493/1494 yılında yaptırılmıştır. Kimin yaptığı bilinmemektedir. Gazi Ömer Bey'in Malkara'da iki camii, üç mescidi, kervansaray ve dört dükkkanı olduğu, ahfadından Yanya Bey'i olan bir zatın evkafın bakımı için devlete müracaat etmesinden ve Malkara kadısına gönderilen hükümlerden anlaşılmaktadır. Gazi Ömer Bey adına yapılan külliye bugün sadece camii ve türbe ayakta. Mescid, kervansaraylar ve dükkkanlar kalmamıştır.

Camii, bir buçuk metre kalınlığında, on üç metre boyunda, tamamen düzgün kesme taş malzemeden, bütün mekanın tek kubbe altında toplandığı merkezi planlı bir yapıdır. Son cemaat yerini üç kubbe örtmüştür.

Yapının görkemli minaresi, batı yönünde yer alır. Şerefeye kadar olan kısım orijinal, şerefeden yukarısı yakın zamanlarda onarım görmüştür (Yaşayan Tekirdağ – Öge, 1986).

Üç bölmeli son cemaat yerinin kubbelerini taşıyan sütunlar çatladığı için, sütunların çevresi örülerek paye destekler şekline dönüştürülmüştür. Üzeri üç küçük kubbe ile örtülü son cemaat yerinde cami harimine giriş kapısının solunda; ortada bir mihrabiye, onun iki yanında da birer pencere yer alır.

Camiye kuzey cephesinin batı köşesine yerleştirilmiş eyvan türü bir taç kapı ile girilir. Caminin taç kapısına daha zengin ve anıtsal bir görünüm kazandıran tepelikler kullanılmıştır. Bu tepelikler, yüksek kabartma tekniği ile işlenmiş, duvara yaslanan bitkisel unsurlar, çerçevenin üst kemsine oturtulmuştur. Gazi Ömer Bey Camii'nin taç kapısında ortaya yerleştirilen ana unsur ile iki yandaki yarım unsurlar arasında kalan boşluklara, ana unsurun basitleştirilmiş şeklini andıran, ikişer küçük unsur yerleştirildiği dikkati çekmektedir. Burada, unsurların kenarları boyunca sıralanan palmetler arasında kalan alanda, zemin derince oyulmuştur (Çakmak, 2001). Taç kapıda da kesme taş kullanılmıştır. Cepheden taşıntısı 0.38m, giriş açıklığı 1.48m, genişliği 3.69m, yüksekliği 4.87m'dir. Düz, oluk, kaval ve bir kenarı kavisli düz silmeler bulunmaktadır. Kavsarasının biçimi sivri tonozlu, giriş açıklığı örtüsü basık kemerdirdir (Yüksel, 1983).

Mihrap, taş malzemelidir. Vukarnas kavsaralı mihraplar gelişkin özellikler olarak sarkıt biçiminde stalaktitler ve kabara taç kapıyı tekrarlar biçimde palmetli bir süsleme ile taçlandırılmıştır.

Minber, tamamen mermer malzemeli olup orijinal olarak günümüze ulaşabilmiştir. Yan aynalıklar ve korkuluklar süslenmiş, sade olarak bırakılmıştır. Yan aynalıkların altında, dikkörtgen silmelerle çerçevelenmiş ikişer pencere yer alır. Pencere kenarları konsol biçimi süslemeli ve sepetkulpu şeklindedir. Minberin giriş kapısı sivri kemerli ve yanları geometrik benzemelidir. Üst kısmı taç kapı ve mihrapta olduğu gibi palmet süsleme ile taçlandırılmıştır.

Camii haremî altta her yönde ikişer, üstte kuzey hariç diğer üç yönde üçer pencere ile ışık alır. Pencereleler dıştan alçı şebekelidir. Bu da yine Osmanlı mimarisinin karakteristik özelliğidir. Cami haremînde kuzeyde yer alan asma kat, kadınlar mahfili durumundadır. Bu mahfil, iki sütun üzerinde yükselir ve kuzeybatı köşedeki merdivenle çıkılır. Daha sonra ikinci katta da bir giriş açılmıştır. Bugün minare iki girişlidir. Yapıda; kubbeye geçişte pandantifler kullanılmıştır. Ayrıca son cemaat yerinin iki yanı açık iken soğuktan korunmak için kapatılmıştır.

Bu cami, Osmanlıların Rumeli’de yapıları camilerin en eskilerindendir. İlçe için burası son derece önemli, tarihi ve manevi bir değere sahiptir (Badeli, 2006- Öge, 1986). Yerli ve yabancı turistlerin Malkara’daki uğrak yerlerinden biridir.

5- GAZİ ÖMER BEY TÜRBESİ

Gazi Ömer Bey’in türbesi, caminin sol tarafında olup aynı bahçe içerisinde. Yapılış tarihi Hicri 908’dir. Sekizgen (sekiz köşeli-mudalla) biçiminde olup kubbeli bir yapıdır. Dıştan kesme küfeki, içten moloz taşlı (Aslanapa, 2004). Pencereleleri mermer çerçevelerle ve demir parmaklıklarla örtülmüştür. Onun şanına yakışır sağlamlık ve güzelliğindedir. Sonradan konulduğu anlaşılan demir kapının üzerinde yağlı boya ile yapılmış Osmanlı arması, paslara karışmış, silik bir şekilde belli olmaktadır. Mermer söveli kapı üzerinde bulunan kitabesi şöyledir:

“Kad fate el-emir el-kebir el-sulukul-melik el İslam

El müşerref bilcihad ve ziyaret ül beytü’l-haram

Ani Ömer Bey ibn Turhan Bey

Fi tisa seman mie (908 hicri)...”

Bir levhada şu yazı da göze çarpmaktadır. Bir seyyah tarafından 1367 yılında yazılmıştır:

“Aşık isen can baş üstü gel beri

Müfsit isen bak kapıdan dön geri”

Not: Bu bilgiler, türbesindeki bir tabloda yazılmış bulunan tarihçesinden aynen alınmıştır.

1912 Balkan Savaşı’nda Bulgar ordularının Malkara’ya girmesi büyük bir fırtınanın habercisi olmuştur. 7 Kasım 1912’de Kurban Bayramı sabahı 263 masum vatandaşımız Bulgarlar tarafından öldürüldü. Bu acı olayı ve şehitlerimizi unutmamak adına Balkan Harbi Şehitliği ve Küçük Şehitlik olmak üzere iki tane şehitlik inşa edildi. Bulgarlar tarafından haksız yere şehit edilen 263 kişiden 248’i Büyük Şehitlikte, 15’i Küçük Şehitlikte yatmaktadır. Küçük Şehitlik, Gazi Ömer Bey Camii avlusu içinde Türbesi’nin yanında bulunmaktadır (Serez, 1993).

6- SONUÇ VE ÖNERİLER

Osmanlı Devleti’nin iskan politikası ile Malkara’ya gelen Paşayığıt ailesi, Malkara’nın adını ve kaderini belirlemiştir. Türk tarihinde ismi çok fazla duyulmamış olsa da Osmanlı Devleti’nin Rumeli’ye geçişini sağlayan güçlü ailelerinden birisidir. Adı, Keşan’ın linyit kömürleri ile meşhur olan Paşayığıt Köyü’ne verilmiştir. Paşayığıt’in oğlu Turahan Bey de önemli komutanlar arasına girmiştir. Turahan Bey’in adının ‘Turhan’ diye geçmesinin yanlış olduğunu, Oruç Bey gibi Türk tarihini aydınlatan eski kaynaklarda Turahan olarak geçtiğini belirtmiş bulunmaktayım.

Ne zaman doğduğu bilinmeyen Ömer Bey'in ne zaman vefat ettiği konusundaki tartışmalara noktayı, türbesindeki kitabede yazılı olan H. 908-M. 1503 tarihi ile ölüm tarihine açıklık getirmiş bulunmaktayım. Ömer Bey, Rumeli ve Anadolu'da yaptığı başarılı seferler ile II. Mehmed'in gözde komutanları arasında yerini almıştır.

Rumeli Fatih Gazi Ömer Bey, Malkara'da yaptırdığı cami ve türbe ile kalıcılığını korumuştur. Kesme taş malzemeden 1493/1494 yılında yapılan cami, tek kubbeli ve merkezi planlıdır. Görkemli minaresi ve mihrabı ile dikkat çekici bir yapıdadır. Taç kapısındaki süslemeler camiye özgün bir hava katmıştır. Caminin hemen sol tarafında bulunan Gazi Ömer Bey Türbesi ise, cami ile bütünleşmenin keyfini yaşamaktadır. Sekiz köşeli olup kubbeli bir yapıdır.

Gazi Ömer Bey Cami ve Türbesi, Osmanlıların Rumeli'de yaptıkları camilerin en eskilerindendir. İlçe için burası son derece önemli, tarihi ve manevi bir değere sahiptir. Yerli ve yabancı turistlerin Malkara'daki uğrak yerlerinden biridir. Malkara için büyük bir miras olan Gazi Ömer Bey Cami ve Türbesi'ne gerekli özen gösterilmelidir.

KAYNAKLAR

- ASLANAPA, O. (2004), *Osmanlı Devri Mimarisi, İnkılap Kitabevi, İstanbul.*
- BADELİ, N. (2006), *Malkara, T.C. Malkara Kaymakamlığı Kültür ve Tanıtım Yayınları, Tekirdağ.*
- Cumhuriyet'in 75. Yılında Malkara, (1998).
- ÇAKMAK, Ş. (2001), *Erken Dönem Osmanlı Mimarisinde Taçkapılar, (1300-1500), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.*
- HAMMER, Baron Joseph Von, çev. ÇEVİK, M. ve arkadaşları (2010), *Büyük Osmanlı Tarihi, Cilt 2, MMP Baskı Yayınevi, İstanbul.*
- HOCA SADEDDİN, (1279), *Tacüt-Tevarih, Cilt 2, İstanbul.*
- İNAL, İ.H (Eylül 2007), *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi, Nokta Kitap Yayınları, İstanbul.*
- JORGA, N. (2010), *Büyük Türk, Yeditepe Yayınevi, İstanbul.* ÖGE, A. (1986), *Malkara Tarihçesi, Ankara.*
- Sehi Bey Tezkiresi.
- SEREZ, M. (1993), *Tekirdağ ve Çevresi Şehitlikleri, Tekirdağ Valiliği Yayını.*
- SEREZ, M. (1993), *Tekirdağ ve Çevresi Vakıfları, Tekirdağ Valiliği Yayını.*
- UZUNÇARŞILI, İ.H. (2003), *Osmanlı Tarihi, Cilt 1, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.*
- UZUNÇARŞILI, İ.H. (1983), *Osmanlı Tarihi, Cilt 2, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.*
- Yaşayan Tekirdağ, Tekirdağ Valiliği Yayını.
- YÜKSEL, İ.A. (1983), *Osmanlı Mimarisinde II. Bayezid-Yavuz Selim Devri, cilt5, İstanbul.*